Pystyvätkö ikäihmiset nykyhetken vaatimaan digiloikkaan?

8.4.2020

Elämme Suomessa ja maailmanlaajuisesti poikkeusaikaa. Koronaviruksen torjuntaan ja leviämisen hidastamiseen tähtäävät toimet kannustavat ihmisiä fyysisten kontaktien minimoimiseen. Monet palvelut siirtyvät verkkoon ja sosiaaliset yhteydet pyritään ylläpitämään etäyhteyksien välityksellä. Nykyihmiset ovat tottuneet internetin käyttöön ja sähköiset palvelut ovat olleet monelle jo pitkään arkipäivää, mutta siitä huolimatta moni meistä on joutunut ottamaan ison digiloikan eteenpäin. Suurelle osalle meistä tämä ei vaadi kohtuuttomia ponnistuksia.

Palvelujen siirto verkkoon voi sisältää riskejä

Koronaviruksen riskiryhmä on yli 70-vuotiaat ihmiset, joille tauti aiheuttaa muita todennäköisemmin vakavia seurauksia. Suomessa vuoden 2019 lopussa yli 70-vuotiaita oli lähes 900 000 (lähde: Tilastokeskus). Nyt kaikkia näitä ihmisiä kehotetaan välttämään kaikkia fyysisiä kontakteja muihin ihmisiin. Samoin kuin meitä muita, myös ikäihmisiä kehotetaan nyt siirtymään sähköisten palvelujen pariin ja olemaan yhteydessä läheisiinsä erilaisten sosiaalisen median kanavien kautta.

Asia ei kuitenkaan ole yksinkertainen ja ikäihmisten palvelujen tai sosiaalisten kontaktien siirtäminen verkkoon ei takaa palvelujen ja yhteydenpidon onnistumista. Palvelujen ja ihmissuhteiden nopea siirto sähköiseksi sisältää ison riskin siihen, että palvelujen saavutettavuus heikkenee ja sosiaaliset kontaktit jopa loppuvat.

Sosiaalinen kanssakäyminen on hyvinvoinnin lähde

Seinäjoen ammattikorkeakoulu toteutti vuonna 2016 yhteistyössä Åbo Academin, ammattikorkeakoulu Novian ja Uumajan yliopiston kanssa laajan kyselytutkimuksen (GERDA-tutkimus), joka suunnattiin kaikille Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Ruotsin Västerbottenin alueen yli 65-vuotiaille henkilöille. Seinäjoen alueella kyselyyn vastasi yli 1200 henkilöä ja kyselyn kautta saatiin tietoa muun muassa ikääntyneiden internetin käytöstä. Kaikista 65 vuotta täyttäneistä seinäjokelaisista 61% kertoi käyttävänsä internetiä itsenäisesti. Vastaajista 25% eli jopa joka neljäs vastasi, että ei käytä internetiä lainkaan. Lähempi tarkastelu osoitti myös sen, että mitä vanhemmista ikäryhmistä on kyse, internetin itsenäinen käyttö vähenee huomattavasti; Seinäjoella asuvista 65-vuotiaista internetiä käyttää itsenäisesti 83%, 70-vuotiaista 64%, 75-vuotiaista 53%, 80-vuotiaista 37% ja 85-vuotiaista vain 12%.

Luvut kertovat sen, että ikäihmisten palvelujen ja ihmissuhteiden siirtäminen verkkoon ei ole ongelmatonta.

On myös muistettava, että koronan vastaisissa toimissa kyse ei ole, eikä saa olla, sosiaalisesta eristämisestä vaan ainoastaan fyysisestä. Sosiaalinen kanssakäyminen on myös ikäihmisille merkittävä terveyden ja hyvinvoinnin lähde. Edellä mainitun GERDA-tutkimuksen tulosten perusteella Seinäjoella asuvista yli 85-vuotiaista lähes joka viides koki vuonna 2016 itsensä yksinäiseksi. On hyvin todennäköistä, että vallitsevassa tilanteessa tämä määrä kasvaa entisestään.

Meistä jokaisen onkin hyvä pohtia, miten mahdollistamme ilman fyysistä läheisyyttä tapahtuvan sosiaalisen osallistumisen ja yhdenvertaiset palvelut sille suurelle määrälle ikäihmisiä, jotka nyt ovat yksin kodeissaan. Vastausta voimme jokainen pohtia omissa verkostoissamme ja toimia tämän asian eteen yhdessä. Pelkkä kehotus sähköisten palvelujen tai sosiaalisen median pariin siirtymisestä ei tässä tapauksessa riitä.

Jenni Kulmala
Yliopettaja
SeAMK Sosiaali- ja terveysala